

Giáo dục quốc phòng và an ninh gắn với vấn đề bảo vệ Tổ quốc cho sinh viên ở Trường Đại học Tài nguyên và Môi trường Hà Nội

Trịnh Ngọc Thành*

*ThS. Bộ môn Giáo dục Thể chất - Giáo dục Quốc phòng

Trường Đại học Tài nguyên và Môi trường Hà Nội

Received: 15/2/2024; Accepted: 23/2/2024; Published: 29/2/2024

Abstract: Building the country along with defending it is the thousand-year law of our nation, becoming the law of existence and development of the country. Today, our Party identifies two strategic tasks of building and protecting the Fatherland as no exception to that rule, so national defense and security education for all classes of people in general and university students is no exception. Hanoi's Natural Resources and Environment in particular are extremely important, contributing to the successful implementation of two strategic tasks of building and protecting the socialist Vietnamese Fatherland.

Keywords: Awareness of national defense and security; university; student

1. Đặt vấn đề

Môn học Giáo dục quốc phòng và an ninh (QP&AN) giữ vai trò chủ chốt trong quá trình giáo dục ý thức, trách nhiệm của công dân đối với việc thực hiện nhiệm vụ xây dựng nền quốc phòng toàn dân, an ninh nhân dân, góp phần giáo dục cho mọi người nói chung và thế hệ trẻ, nhất là sinh viên (SV) nói riêng lòng yêu nước, yêu chủ nghĩa xã hội, bồi dưỡng niềm tự hào tự tôn dân tộc. Cùng với các môn học và hoạt động giáo dục khác góp phần hình thành ở họ các phẩm chất, năng lực chung được quy định trong chương trình tổng thể, thông qua nội dung môn học hình thành năng lực nhận thức các vấn đề về QP&AN và vận dụng các kiến thức đã học vào cuộc sống.

Ở bậc đại học, giáo dục QP&AN được kết cấu là một nội dung cơ bản trong tổng thể chương trình đào tạo của SV, với mục đích bảo đảm cho SV hình thành những hiểu biết ban đầu về truyền thống dựng nước và giữ nước của dân tộc, về lực lượng vũ trang nhân dân và ý thức kỷ luật, tinh thần đoàn kết, ý thức trong xây dựng và bảo vệ tổ quốc.

Đặc biệt trong giai đoạn hiện nay, tình hình thế giới và khu vực tiếp tục diễn biến nhanh chóng, phức tạp, tiềm ẩn những yếu tố khó lường. Đối với nước ta, các thế lực thù địch vẫn ráo riết chống phá, chủ yếu bằng chiến lược “diễn biến hoà bình”, nhằm xoá bỏ chế độ xã hội chủ nghĩa ở Việt Nam, xoá bỏ vai trò lãnh đạo của Đảng Cộng sản, chuyển hoá cách mạng nước ta đi chệch hướng xã hội chủ nghĩa. Các

hành động xâm hại chủ quyền, toàn vẹn lãnh thổ của nước ta vẫn tiếp diễn dưới nhiều hình thức, âm mưu và với các thủ đoạn hết sức tinh vi. Bên cạnh đó, một bộ phận không nhỏ thế hệ trẻ đã và đang bị tác động to lớn bởi mặt trái của cơ chế thị trường, có những biểu hiện xuống cấp về lối sống, dễ bị kẻ xấu kích động, lôi kéo. Chính vì vậy, việc thức tỉnh và củng cố ý thức tự hào, tinh thần dân tộc, xây dựng và bảo vệ tổ quốc cho SV nhà trường thông qua nội dung giáo dục QP&AN phải luôn được chú ý quan tâm đúng mức.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Thực trạng giáo dục quốc phòng và an ninh gắn với vấn đề bảo vệ tổ quốc cho sinh viên Trường Đại học Tài nguyên và Môi trường Hà Nội

Trong những năm qua, cùng với những thành tựu vượt bậc của công cuộc đổi mới đất nước, công tác giáo dục QP&AN nước ta luôn được Đảng, Nhà nước, nhân dân quan tâm chăm lo xây dựng, củng cố. Vì vậy, tiềm lực và thế trận quốc phòng toàn dân gắn với thế trận an ninh nhân dân được giữ vững, công tác giáo dục QP&AN ngày càng được tăng cường, củng cố. Đảng ta đã khẳng định: “Tăng cường quốc phòng, an ninh là nhiệm vụ trọng yếu, thường xuyên của Đảng, Nhà nước và toàn dân”¹. Tư duy mới của Đảng ta về xây dựng nền quốc phòng toàn dân, an ninh nhân dân trong giai đoạn hiện nay được thể hiện rõ ở việc tăng cường bồi dưỡng kiến thức QP&AN,

1 Đảng Cộng sản Việt Nam, Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII, tập 1, Nxb CTQG, H. 2021

làm cho mọi người hiểu rõ những thách thức lớn tác động trực tiếp đến nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc trong điều kiện mới.

Giáo dục QP&AN có vai trò quan trọng trong việc khơi dậy và nêu cao tinh thần bảo vệ tổ quốc của thế hệ trẻ, tăng cường khối đại đoàn kết toàn dân tộc, củng cố vững chắc niềm tin của họ vào Đảng và Nhà nước, chống lại mọi âm mưu chia rẽ, phân động của các thế lực thù địch trong và ngoài nước. Giáo dục QP&AN còn là nhân tố quan trọng để đánh giá phẩm chất đạo đức của cán bộ, GV và SV nhà trường, đồng thời củng cố và bảo vệ vững chắc an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội.

Thực tiễn giáo dục QP&AN gắn với vấn đề bảo vệ tổ quốc ở Trường Đại học Tài nguyên và Môi trường Hà Nội những năm qua cho thấy đã mang lại những tác dụng rất to lớn, đa số SV có lập trường chính trị tư tưởng vững vàng, thực sự nhạy cảm và có năng lực giải quyết đúng đắn những vấn đề chính trị, luôn tin tưởng và kiên định vào đường lối lãnh đạo của Đảng. Cùng với đó, họ có phẩm chất đạo đức tốt, có ý thức giác ngộ cao, có mục tiêu, lý tưởng tốt, nhận thức rõ yêu cầu, nhiệm vụ QP&AN, có tinh thần bảo vệ tổ quốc. Theo số liệu tổng hợp, có 60,76% SV đạt khá, giỏi môn Giáo dục QP&AN (năm 2021), kết quả khá, giỏi tăng lên 74,53% (năm 2022); theo đó, tỷ lệ SV đạt điểm trung bình khá và trung bình từ 39,24% (năm 2021) giảm xuống còn 25,47% (năm 2022).

Tuy nhiên, một bộ phận SV nhận thức về yêu cầu, nhiệm vụ QP&AN cũng như nghĩa vụ của bản thân với vấn đề bảo vệ tổ quốc còn hạn chế, tinh thần, thái độ, trách nhiệm, tình cảm trong thực hiện nhiệm vụ QP&AN chưa cao. Điều này được thể hiện qua việc SV ít để ý đến các vấn đề chính trị, không quan tâm đến tình hình xã hội, đất nước, nhận thức về đối tác, đối tượng còn mơ hồ, mất cảnh giác. Ở một số SV còn đề cao lợi ích cá nhân. Từ đó không ít sinh viên thờ ơ với thời cuộc, với sự thay đổi của đất nước, dồn tâm trí lo cho cái riêng, cho bản thân, sao nhãng việc xã hội, trỗi dậy chủ nghĩa cá nhân, thực dụng. Theo kết quả điều tra, vẫn có 14,8% số sinh viên được hỏi chưa thực sự quan tâm, am hiểu về vấn đề QP&AN, chưa nhận thức đầy đủ trách nhiệm và nghĩa vụ của bản thân với sự nghiệp xây dựng và bảo vệ tổ quốc hiện nay.

Quá trình đào tạo hiện nay cho thấy, việc giáo dục QP&AN, khơi dậy tinh thần bảo vệ tổ quốc cho sinh viên trong nhà trường còn tồn tại những bất cập cần nhận thức và giải quyết. Nội dung giảng dạy tuy đã được cải tiến, hoàn thiện nhưng vẫn còn thiên về khối

lượng kiến thức. Chưa thực sự chú trọng đến kỹ năng, kỹ xảo chuyên môn; chưa chú trọng về phương pháp, cách thức để thúc đẩy hoạt động thực tiễn, nâng cao ý, trách nhiệm đối với đất nước của người học. Dẫn đến một số sinh viên còn thờ ơ với thời cuộc và nội dung môn học.

2.2. Một số biện pháp giáo dục quốc phòng và an ninh gắn với vấn đề bảo vệ tổ quốc cho sinh viên trường Đại học Tài nguyên và Môi trường Hà Nội

2.2.1. Tăng cường quán triệt và thực hiện tốt các nhiệm vụ quốc phòng và an ninh trên địa bàn thành phố nói chung và nhà trường nói riêng

Đây là giải pháp đặc biệt quan trọng, vì hoạt động khơi dậy và củng cố tinh thần bảo vệ tổ quốc thông qua giáo dục QP&AN của SV nhà trường chỉ đạt được hiệu quả cao khi các chủ thể có nhận thức đúng về vị trí, vai trò và sự cần thiết việc QP&AN gắn với bảo vệ tổ quốc của sinh viên. Đồng thời, làm tốt công tác quán triệt, giáo dục nâng cao nhận thức cho người học, nắm vững mục tiêu, yêu cầu, nội dung nhiệm vụ QP&AN là cơ sở quan trọng để nâng cao ý thức QP&AN cũng như nghĩa vụ và tự hào trong việc bảo vệ tổ quốc của SV hiện nay.

Một yêu cầu đặt ra hiện nay là phải tăng tính thực tiễn trong tuyên truyền, giáo dục chủ trương, đường lối của Đảng, nhiệm vụ QP&AN, các yếu tố khách quan và chủ quan đang tác động đến an ninh chủ quyền của quốc gia. Thực tiễn là cơ sở, động lực, mục đích của nhận thức. Do vậy, quá trình giáo dục QP&AN hiện nay cần gắn liền với hoạt động thực tiễn. Thông qua hoạt động thực tiễn sẽ trực tiếp cụ thể hóa lý luận. Đồng thời, bồi đắp nhận thức và tình cảm đúng khi tham gia các nhiệm vụ QP&AN, khắc phục bệnh giáo điều, xa rời thực tiễn.

Trong thời kỳ bùng nổ thông tin, SV dễ dàng tiếp cận với nhiều thông tin khác nhau trên các phương tiện thông tin đại chúng, internet, mạng xã hội. Do đó, cần khuyến khích, bồi dưỡng, định hướng SV tham gia các hoạt động đấu tranh chống các quan điểm sai trái, âm mưu, thủ đoạn của các thế lực thù địch trên không gian mạng; tuyên truyền, giáo dục quan điểm, tư duy mới của Đảng, Nhà nước về QP&AN, bảo vệ Tổ quốc, đây là cách thức tác động nhanh nhất đến việc nâng cao ý thức của họ.

2.2.2. Nâng cao chất lượng giáo dục quốc phòng và an ninh trong Nhà trường

Đây là giải pháp cơ bản, có ý nghĩa quan trọng, quy định chất lượng, hiệu quả công tác giáo dục QP&AN gắn với vấn đề bảo vệ tổ quốc của SV. Đi đôi với chuẩn hóa nội dung, chương trình giảng dạy,

cần đổi mới nội dung tập huấn, bồi dưỡng cho đội ngũ cán bộ quản lý, GV giáo dục QP&AN của nhà trường. Trong quá trình giáo dục, để bảo đảm gắn trách nhiệm của sinh với môn học cũng như khơi dạy tinh thần, ý thức trách nhiệm với vấn đề bảo vệ tổ quốc cần đáp ứng các tiêu chí sau:

Tính kế thừa và hiện đại: Chương trình môn Giáo dục QP&AN phải được xây dựng trên cơ sở các quan điểm, chủ trương đường lối của Đảng, pháp luật của Nhà nước về Chiến lược bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa. Được xây dựng dựa trên nền tảng lí luận và thực tiễn truyền thống kinh nghiệm đánh giặc giữ nước của cha ông từ ngàn xưa, nghệ thuật quân sự Việt Nam và cập nhật thành tựu của khoa học quân sự, sự phạm quân sự hiện đại.

Phát triển phẩm chất, năng lực chung, năng lực đặc thù: Chương trình xác định rõ các phẩm chất, năng lực có thể hình thành và phát triển ở SV thông qua môn học: căn cứ vào yêu cầu cần đạt về phẩm chất, năng lực làm cơ sở và xuất phát điểm để lựa chọn nội dung giáo dục; chương trình hình thành và phát triển các phẩm chất chủ yếu, năng lực cốt lõi ọ thông qua việc hướng dẫn sinh viên tiếp thu, vận dụng nội dung môn học vào thực tiễn.

Tính thực hành, thực tiễn: Nội dung này chú trọng việc vận dụng kiến thức QP&AN và kĩ năng vận dụng vào thực tiễn nhằm góp phần phát triển các năng lực đặc thù môn học.

Tính dân tộc và nhân văn: Định hướng cho SV về chủ nghĩa yêu nước, tinh thần dân tộc, nhân văn, sự đoàn kết toàn dân của dân tộc Việt Nam trong công cuộc dựng nước và giữ nước; tinh thần đoàn kết quốc tế; phát triển các giá trị nhân văn, tinh thần cộng đồng hướng tới các giá trị khoan dung, nhân ái, tôn trọng, hòa bình, hòa hợp, hợp tác và vì sự tiến bộ, văn minh và phát triển xã hội.

2.2.3. Phát huy nhân tố chủ quan của sinh viên trong học tập môn quốc phòng và an ninh, gắn trách nhiệm trong nhiệm vụ bảo vệ tổ quốc.

Đây là giải pháp quan trọng bởi ý thức bảo vệ tổ quốc của mỗi SV chỉ được cụ thể hóa khi những kiến thức được chuyển hóa thành yếu tố nội tại trong bản thân họ thông qua năng lực nhận thức và ý thức trách nhiệm trong tự học tập, tự rèn luyện ý chí, bản lĩnh, quyết tâm đối với nhiệm vụ QP&AN, biến thành động cơ, ý chí và hành động cụ thể trong thực tiễn.

Tính tích cực, chủ động, sáng tạo, có bản lĩnh, quyết tâm cao của sinh viên là nhân tố chủ quan tác động trở lại những điều kiện khách quan trong quá trình nâng cao ý thức bảo vệ tổ quốc của họ. Đó là

quá trình lĩnh hội, chuyển hóa tri thức, tình cảm, niềm tin, ý chí thành hành động quyết tâm thực hiện nhiệm vụ thông qua nội dung học tập môn Giáo dục QP&AN.

Đó cũng là quá trình đấu tranh gian khổ, lâu dài, phức tạp và không kém phần quyết liệt giữa cái đúng và cái sai, cái tốt và cái xấu, giữa mặt tích cực và mặt tiêu cực trong bản thân mỗi người học trước những cám dỗ, trước những tác động nhiều mặt của đời sống xã hội hiện nay. Để làm được điều này, đòi hỏi mỗi SV không chỉ kiên trì, bền bỉ mà còn phải có ý chí, quyết tâm cao độ để vượt qua mọi khó khăn, gian khổ của cuộc sống, để chiến thắng chính bản thân mình, góp phần vào công cuộc xây dựng và bảo vệ tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa trong thời kỳ công nghiệp hoá, hiện đại hoá đất nước.

3. Kết luận

Giáo dục QP&AN gắn với vấn đề bảo vệ tổ quốc cho SV Trường Đại học Tài nguyên và Môi trường Hà Nội hiện nay là vấn đề mang tính cấp thiết cả về lý luận và thực tiễn, nhằm đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ xây dựng và kiến thiết, bảo vệ tình hình an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội, sự trường tồn của tổ quốc trong tình hình mới. Đặc biệt trước sự phát triển của khoa học công nghệ, sự giao thoa tiếp diễn văn hóa đã và đang có những tác động không nhỏ đến nhà trường nói chung và SV nói riêng. Do đó, để nâng cao ý thức bảo vệ tổ quốc qua việc giáo dục QP&AN của SV cần tiến hành thường xuyên, đồng bộ với nhiều hình thức, biện pháp. Trong đó, mỗi GV, SV phải tích cực, chủ động trong việc tiếp cận với tri thức để tích lũy, phát triển tư duy. Đồng thời, nâng cao hiểu biết, củng cố niềm tin, xây dựng ý thức QP&AN, niềm tự hào, tự tôn dân tộc, có niềm tin vững chắc trước những biến đổi của thực tiễn; góp phần thực hiện thắng lợi sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa hôm nay và cả mai sau.

Tài liệu tham khảo

- [1] Bộ Giáo dục và Đào tạo (2017), *Thông tư 03/2017/TT-BGDĐT về ban hành chương trình giáo dục quốc phòng và an ninh trong trường trung cấp sư phạm, cao đẳng sư phạm và cơ sở giáo dục đại học*. Hà Nội
- [2] Bộ Quốc phòng (2004), *Từ điển Bách khoa quân sự Việt Nam*, NXB Quân đội nhân dân, Hà Nội.
- [3] Bộ Quốc phòng (2009), *Giáo dục quốc phòng đối với cán bộ công chức của Đảng, Nhà nước và đoàn thể*, NXB Quân đội nhân dân. Hà Nội
- [4] Nguyễn Bá Dương (2010), *Tư duy lý luận của Đảng ta về đổi mới giáo dục quốc phòng trong tình hình hiện nay*, NXB CTQG, Hà Nội.